

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Підручник

Частина 2. Особлива

2-е видання, перероблене і доповнене

За редакцією проф. Р.Б. Шишки

Київ
2018

УДК 67.9(4Укр)304я73
Ц57

Копіювання, сканування, запис на електронні носії і тому подібне будь-якої частини підручника без дозволу видавництва заборонено.

Рекомендовано Вченою радою Інституту інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол №8 від 23 квітня 2018 р.)

Рецензенти:

Луць Володимир Васильович – професор, доктор юридичних наук, головний науковий співробітник НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України;

Майданик Роман Андрійович – професор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, академік Національної академії правових наук України;

Харитонов Євген Олегович – професор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України

Ц57   **Цивільне право України:** підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. – К.: Видавництво Ліра-К, 2018. – 996 с.

ISBN 978-617-7605-16-3

Підручник розроблено відповідно до програми Цивільне право України з урахуванням положень чинного цивільного законодавства та базових конструкцій, які були викладені у частині першій, вимог Болонської системи, досвіду регулювання цих відносин в інших країнах, існуючих основних теоретичних конструкцій. В ньому поміщені авторські конструкції низки інститутів зобов'язального права, бачення розв'язання вузьких місць правозастосування.

Підручник розрахований на викладачів, аспірантів, студентів, особливо магістрантів ВНЗ. Він буде корисний практикам та тим, хто цікавляться проблемами цивільного права, особливо молодим викладачам, аспірантам. Може бути використаний при проведенні наукових досліджень.

ISBN 978-617-7605-16-3

© Колектив авторів, 2018
© Видавництво Ліра-К, 2018

ЗМІСТ

Вступ	3
Скорочення	5
Колектив авторів	7

Модуль 1.

Глава 1. Загальні положення про зобов'язання.....	11
1. Поняття зобов'язань	12
2. Елементи зобов'язання	15
3. Множинність осіб у зобов'язаннях	19
4. Види зобов'язань	20
5. Підстави виникнення зобов'язань	31
Глава 2. Зобов'язальне право	35
1. Поняття зобов'язального права	35
2. Система зобов'язального права	39
3. Новели зобов'язального права	42
4. Актуальні проблеми зобов'язального права	44
Глава 3. Виконання зобов'язань	47
1. Поняття виконання зобов'язань	48
2. Принципи виконання зобов'язань	50
3. Сторони виконання зобов'язань	54
4. Предмет, спосіб, місце та строк виконання зобов'язань	61
Глава 4. Забезпечення виконання зобов'язань	69
1. Поняття, види та способи забезпечення виконання зобов'язань	70
2. Неустойка	79
3. Поручка	87
4. Гарантія	96
5. Завдаток	104
6. Застава	109
7. Притримання	117
Глава 5. Припинення зобов'язань	122
1. Поняття та система підстав припинення зобов'язань	122
2. Окремі способи припинення зобов'язання	125
Глава 6. Цивільно-правова відповідальність.....	133
1. Поняття цивільного правопорушення	134

2. Поняття цивільно-правової відповідальності.....	140
3. Функції цивільно-правової відповідальності	146
4. Форми і види цивільно-правової відповідальності	150
5. Звільнення від цивільно-правової відповідальності	156
6. Зміна розміру цивільно-правової відповідальності	161

Глава 7. Загальні положення про цивільно-правовий договір 164

1. Теоретичні конструкції цивільно-правового договору.....	166
2. Договори у зарубіжному праві.....	170
3. Поняття та значення договору	173
4. Свобода договору в цивільному праві	179
5. Зміст і форма договору.....	182
6. Види договорів	188
7. Виконання договорів	198

Глава 8. Укладення, зміна й розірвання договору 202

1. Укладення договору.....	202
2. Загальний порядок укладення договорів	206
3. Припинення цивільно-правових договорів.....	209
4. Зміна або розірвання договору	210
5. Правові наслідки розірвання договору	213

Модуль 2.

Глава 9. Договір купівлі-продажі..... 216

1. Типологічна характеристика та класифікація договорів про передачу майна у власність	217
2. Зміст договорів про передачу майна у власність	219
3. Поняття та характеристика договору купівлі-продажу	220
4. Умови договору купівлі-продажу	221
5. Сторони договору купівлі-продажу	223
6. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу.....	226

9.1. Характеристика видів договору купівлі-продажу 229

1. Види договорів купівлі-продажу та специфіка окремих із них	230
2. Договір роздрібної купівлі-продажу	232
3. Договір купівлі-продажу в розстрочку	239
4. Продаж майна з аукціонів (публічних торгів).....	242
5. Електронна купівля-продаж (Е-комерція)	246
6. Купівля-продаж у зовнішньоекономічному обігу	253

9.2. Договір поставки..... 255

1. Поняття договору поставки та його юридична характеристика	256
2. Сторони договору поставки	258

3. Зміст договору поставки	262
4. Форма договору поставки	269
5. Виконання договору поставки.....	271
6. Відповідальність сторін за договором поставки.....	273

9.3. Договір контракції 278

1. Поняття та значення договору контракції	279
2. Форма й предмет договору контракції.....	280
3. Сторони договору контракції.....	281
4. Зміст договору контракції	282
5. Відповідальність сторін за договором контракції.....	287

**Глава 10. Постачання енергетичними та іншими ресурсами
через приєднану систему 289**

1. Поняття договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему та його юридична характеристика.....	291
2. Сторони договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	298
3. Види договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	302
4. Зміст договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	304
5. Відповідальність сторін у договорі постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	307
6. Припинення договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	309

Глава 11. Договір міни 311

1. Поняття договору міни та його юридична характеристика.....	312
2. Сторони договору міни: їх права та обов'язки	314
3. Договір бартеру.	315

Глава 12. Договір дарування 320

1. Поняття та юридична характеристика договору дарування	321
2. Види договору дарування	323
3. Сторони договору дарування: їх права та обов'язки	325
4. Порядок укладення договору дарування.....	327
5. Договір пожертви	331
6. Зміна та припинення договору дарування	335

Глава 13. Договір ренти.....337

1. Поняття та характеристика договору ренти	338
---	-----

2. Зміст договору ренти	339
3. Правове становище сторін за договором ренти	342
4. Припинення договору ренти	343
5. Види договору ренти	344

Глава 14. Договір довічного утримання (догляду) 346

1. Поняття та характеристика договору довічного утримання (догляду)	347
2. Форма договору довічного утримання (догляду).....	353
3. Сторони договору довічного утримання (догляду)	356
4. Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду)	358
5. Виконання договору довічного утримання (догляду)	362
6. Припинення договору довічного утримання (догляду).....	364

Глава 15. Договір найму (оренди) 368

1. Договір найму як класична конструкція римського договірного права	369
2. Правове регулювання договору найму (оренди) в Україні	373
3. Поняття та характеристика договору найму (оренди).....	375
4. Сторони договору найму (оренди)	379
5. Види договору найму (оренди).....	380
6. Зміст договору найму (оренди).....	382
7. Припинення договору найму (оренди) та відповідальність сторін за його порушення	386

Глава 16. Договір прокату 389

1. Поняття та характеристика договору прокату.....	390
2. Сторони договору прокату	391
3. Ризики, що пов'язані зі застосуванням договору прокату транспортного засобу.....	392

Глава 17. Договір найму земельних ділянок 395

1. Поняття та юридична природа найму земельних ділянок	396
2. Характеристика договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай).....	397
3. Сторони договору найму земельних ділянок, їх права та обов'язки.....	400
4. Предмет договору найму земельних ділянок	402
5. Форма договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай).....	403
6. Порядок укладення договору найму земельних ділянок.....	406
7. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди землі	407

Глава 18. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди	411
1. Поняття та юридична характеристика найму будівлі або іншої капітальної споруди	412
2. Сторони договору найму будівлі або іншої капітальної споруди їх права та обов'язки	413
3. Зміст договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	415
4. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	419
5. Порядок укладення договору найму будівлі або іншої капітальної споруди	421
6. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди будівлі або іншої капітальної споруди	423
Глава 19. Найм (оренда) транспортного засобу	426
1. Поняття та предмет договору найму (оренди) транспортного засобу (ТЗ)	427
2. Особливості договору найму (оренди) транспортного засобу	428
3. Відповідальність за порушення умов договору та пошкодження транспортного засобу	430
Глава 20. Договір лізингу	432
1. Поняття та предмет договору лізингу	432
2. Види та форми договору лізингу	434
3. Сторони договору лізингу та їх правове становище	435
Глава 21. Договір найму житла	438
1. Поняття та характеристика договору найму (оренди) житла	439
2. Види договору найму (оренди) житла	441
3. Сторони договору найму (оренди) житла та їх правове становище	445
4. Зміст договору найму (оренди) житла	449
5. Права та обов'язки сторін за договором найму (оренди) житла	453
6. Припинення договору найму (оренди) житла	456
7. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) житла	458
8. Найм житла із житлового фонду соціального призначення	460
Глава 22. Позичка	468
1. Поняття та характеристика договору позички	469
2. Сутнісні ознаки та зміст договору позички	472
3. Відповідальність за порушення умов договору та припинення договору позички	476
Глава 23. Договір підряду. Загальні положення	478

1. Поняття та юридична природа договору підряду	478
2. Зміст договору підряду	480
3. Сторони договору підряду	482
4. Права та обов'язки сторін у договорі підряду	484
5. Відповідальність сторін за договором підряду	487

Глава 24. Побутовий підряд **490**

1. Поняття та юридична характеристика договору побутового підряду	491
2. Зміст договору побутового підряду	494
3. Сторони у договорі побутового підряду	497
4. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору побутового підряду	500

Глава 25. Будівельний підряд **505**

1. Поняття та характеристика договору будівельного підряду	506
2. Система договорів в капітальному будівництві	508
3. Зміст договору будівельного підряду	510
4. Права та обов'язки сторін за договором будівельного підряду	515
5. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду	521

Глава 26. Договори ремонту та дизайну **526**

1. Поняття та характеристика договору ремонту	527
2. Види договору ремонту	529
3. Зміст договору ремонту	533
4. Відповідальність за договором ремонту	536
5. Договір тюнінгу	539
6. Договір на проведення ландшафтних та дизайнерських робіт	543

Глава 27. Підряд на проектні та пошукові роботи **547**

1. Поняття та характеристика договору на виконання проектних та пошукових робіт	548
2. Сторони договору на виконання проектних та пошукових робіт	549
3. Права та обов'язки сторін договору на виконання проектних та пошукових робіт	552
4. Відповідальність сторін за договором на виконання проектних та пошукових робіт	556

Глава 28. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт **559**

1. Поняття та характеристика договору на виконання НДДКР	561
2. Сторони, зміст та укладення договору на виконання НДДКР	563
3. Виконання договорів на виконання НДДКР	567
4. Відповідальність сторін за договором на виконання НДДКР	569

5. Договір на проведення оцінки майна.....	571
Глава 29. Договори про надання послуг	574
1. Поняття, значення та характеристика договорів з надання послуг.....	575
2. Система договорів з надання послуг	579
3. Зміст та форма договорів з надання послуг	582
4. Відповідальність сторін за договором з надання послуг	584
Глава 30. Договір про надання оплатних медичних послуг	586
1. Поняття договору про надання оплатних медичних послуг.....	587
2. Правила укладання договору про надання оплатних медичних послуг	591
3. Форма договору про надання оплатних медичних послуг	595
4. Сторони договору про надання оплатних медичних послуг	596
5. Строк дії договору про надання оплатних медичних послуг	599
6. Відповідальність за договором про оплатне надання медичних послуг	600
Глава 31. Договір перевезення	602
1. Поняття, система та види договору перевезення.....	603
2. Договір перевезення вантажу: особливості суб'єктного складу, укладання, виконання, відповідальність.....	606
3. Поняття та характеристика договору чартеру	614
4. Особливості договору перевезення пасажирів та багаж.....	616
Глава 32. Договір транспортного експедирування	625
1. Поняття та види транспортно-експедиційних послуг	626
2. Договір транспортного експедирування та його характеристика	628
3. Права та обов'язки сторін за договором транспортного експедирування.....	630
4. Відповідальність сторін за договором транспортного експедирування	631
Глава 33. Договір зберігання	633
1. Загальні положення про договір зберігання	634
2. Сторони договору зберігання	638
3. Зміст договору зберігання	639
4. Види договору зберігання.....	641
5. Права і обов'язки сторін за договором зберігання	646
6. Відповідальність сторін за договором зберігання	649
Глава 34. Договір страхування	654
1. Поняття страхування	655

2. Договір страхування та його характеристика	657
3. Зміст та форма договору страхування	659
4. Сторони в договорі страхування	660
5. Припинення договору страхування	663
Глава 35. Договір доручення	665
1. Поняття і елементи договору доручення	665
2. Сторони договору доручення	666
3. Зміст та виконання договору доручення	667
4. Права та обов'язки сторін за договором доручення	668
5. Припинення договору доручення	669
Глава 36. Договір комісії.....	671
1. Поняття та характеристика договору комісії.....	672
2. Сторони договору комісії	673
3. Зміст договору комісії	674
4. Права та обов'язки сторін за договором комісії.....	676
5. Договір субкомісії	677
6. Відповідальність сторін за договором комісії	678
7. Договір консигнації	678
Глава 37. Договір довірчого управління майном.....	681
1. Поняття та характеристика договору довірчого управління майном.....	681
2. Сторони договору довірчого управління майном	687
3. Зміст договору довірчого управління майном	689
4. Права та обов'язки сторін за договором довірчого управління майном.....	691
5. Відповідальність сторін за договором довірчого управління майном.....	693
Глава 38. Договір позики	696
1. Поняття та характеристика договору позики	696
2. Укладання договору позики, його умови	698
3. Права та обов'язки сторін за договором позики	701
4. Відповідальність сторін за договором позики.....	704
Глава 39. Кредитний договір	708
1. Поняття кредиту	709
2. Види кредитів	711
3. Кредитний договір та його характеристика.....	715
4. Зміст договору кредиту	717

5. Договір споживчого кредитування	718
6. Форми гарантування повернення кредитів	721
7. Відповідальність сторін за договором кредиту.....	722

Глава 40. Договір банківського вкладу (депозиту) 725

1. Поняття та характеристика договору банківського вкладу (депозиту).....	726
2. Сторони договору банківського вкладу (депозиту).....	730
3. Зміст договору банківського вкладу (депозиту).....	731
4. Укладення та розірвання договору банківського вкладу (депозиту).....	736
5. Види договору банківського вкладу (депозиту).....	737
6. Відповідальність за договором банківського вкладу (депозиту)	738

Глава 41. Банківський рахунок 741

1. Поняття та характеристика договору банківського рахунку	742
2. Види банківських рахунків	744
3. Порядок відкриття та закриття банківського рахунку	746
4. Права та обов'язки сторін за договором банківського рахунку	748
5. Правові наслідки порушення зобов'язань за договором банківського рахунку.....	749
6. Договори що супроводжують договір банківського рахунку	750
7. Договір на відкриття карткового рахунку та обслуговування платіжної картки	752
8. Договір еквайрінгу	756

Глава 42. Загальні засади розрахунків у цивільно-правових відносинах 761

1. Поняття, форми розрахунків між учасниками цивільних правовідносин.....	762
2. Безготівкові розрахунки.....	763
3. Готівкові розрахунки.....	764
4. Електронні розрахунки	766
5. Відповідальність за порушення правил про розрахунки	768

Глава 43. Договір факторингу.....770

1. Поняття та характеристика договору факторингу.....	770
2. Місце договору факторингу в системі договірних прав	773
3. Види договорів факторингу.....	776
4. Зміст і виконання договору факторингу.....	778

Глава 44. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.....784

1. Загальні положення про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.....	785
2. Поняття та характеристика ліцензійного договору	788
3. Сторони ліцензійного договору.....	790
4. Укладення та припинення ліцензійного договору	791
5. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності	794
6. Договір про передання виключного майнового права на об'єкт права інтелектуальної власності	795
7. Договір інжинірингу.....	798

Глава 45. Договір комерційної концесії..... 800

1. Поняття, характеристика і види договору комерційної концесії.....	800
2. Зміст договору комерційної концесії	802
3. Сторони договору комерційної концесії.....	804
4. Відповідальність сторін за договором комерційної концесії.....	807

Глава 46. Договір про спільну діяльність..... 811

1. Загальні положення про спільну діяльність	811
2. Договір простого товариства	814
3. Сторони договору простого товариства	816
4. Зміст договору простого товариства	817
5. Права та обов'язки сторін у договорі простого товариства	818
6. Відповідальність сторін за договором простого товариства	819
7. Припинення договору простого товариства	820

Глава 47. Недоговірні зобов'язання 823

1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.....	824
2. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу	828
3. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення	833
4. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи	834
5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи	837

Глава 48. Зобов'язання із спричинення шкоди 840

1. Загальні положення про відшкодування шкоди	841
2. Види деліктних зобов'язань	845
3. Умови виникнення деліктних зобов'язань	846
4. Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди	849
5. Порядок та обсяг відшкодування заподіяної шкоди	852

Глава 49. Характеристика окремих видів відшкодування шкоди.....	854
1. Система норм про відшкодування шкоди	856
2. Відшкодування шкоди при посяганні на життя та здоров'я людини	858
2.1. Відшкодування шкоди, завданою особою у разі здійснення нею права на самозахист	858
2.2. Відшкодування моральної шкоди	859
2.3. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я або смертю	862
3. Зобов'язання про відшкодування власної шкоди	865
3.1. Відшкодування шкоди, яка завдана органом державної влади, органом влади АРК або органом місцевого самоврядування	865
3.2. Відшкодування шкоди, яка завдана органом державної влади, органом влади АРК або органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності	866
3.3. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду	866
3.4. Відшкодування шкоди завданої злочином якщо встановлено деліквента і він є платоспроможним	868
3.5. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена	869
4. Зобов'язання про відшкодування чужої шкоди	869
4.1. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання ним своїх трудових обов'язків	870
4.2. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою особою органу державної влади, органу влади АРК або органу місцевого самоврядування	871
4.3. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину	871
4.4. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття	872
4.5. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою	873
4.6. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою	874
5. Відшкодування шкоди, завданої у особливому стані	875
5.1. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності	875
5.2. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними	876
6. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	877
6.1. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	878
6.2. Відшкодування ядерної небезпеки	880

7. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).....	881
---	-----

Глава 50. Зобов'язання у зв'язку із набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави..... 883

1. Загальна характеристика зобов'язань у зв'язку із набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.....	883
2. Умови виникнення зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави	887

Глава 51. Поняття спадщини 891

1. Поняття спадкування та спадкового права	892
2. Презумпції у спадковому праві.....	895
3. Поняття спадкування та спадкового права	897
4. Спадщина та її склад.....	898
5. Особливості спадкування окремих видів спадщини	900
6. Місце відкриття спадщини	903
7. Час відкриття спадщини	906
8. Види спадкування	909
9. Учасники спадкових правовідносин	910
10. Усунення від права на спадкування	914

Глава 52. Спадкування за заповітом 917

1. Тестаментоздатність та її особливості	918
2. Поняття та елементи заповіту	921
3. Зміст заповіту	923
4. Заповідальні легати.....	926
5. Види заповітів	930
6. Форма заповіту	933
7. Скасування, зміна заповіту	937
8. Визнання заповіту недійсним	939
9. Виконання заповіту.....	940

Глава 53. Спадкування за законом 946

1. Поняття та підстави спадкування за законом.....	947
2. Черги спадкування за законом.....	948
3. Спадкування за правом представлення.....	951
4. Розмір частки спадкоємців за законом.....	953

Глава 54. Прийняття спадщини..... 955

1. Право на прийняття спадщини	955
2. Строк при прийнятті спадщини	957

3. Право на відмову від прийняття спадщини	958
4. Поділ спадщини між спадкоємцями	960
5. Охорона спадщини й управління нею	962
6. Оформлення права на спадщину	964
Глава 55. Спадковий договір.....	967
1. Поняття та юридична природа спадкового договору	967
2. Сторони спадкового договору	970
3. Форма спадкового договору	972
4. Виконання спадкового договору	973
5. Припинення спадкового договору	979